

5.3. השכנים הפלסטינים

במרוצת השנים, למרות שאנו חיים לא רחוק מפלסטינים ברצועת עזה, יש לנו הרגשה שמה שהיה אתמול הוא שיהיה גם מחר. במשך שנים אנו שומעים שהאוכלוסייה שם גדלה מאוד; המספרים דמיוניים. בתחילת שנות השישים העריכו את מספרם ב-500 אלף תושבים. היום, באמצע שנת 2004, מדברים כבר על למעלה ממיליון אנשים החיים ברצועת עזה. את הקילומטרים הספורים המפרידים בינינו אנו עוברים במכונית בקו ישר תוך 15 דקות.

אחרי מלחמת ששת הימים, ביוני 1967, נסעו חברי הקיבוץ לביקור בעזה. נסענו בשלווה. האוכלוסייה המקומית קיבלה את פני המבקרים הישראליים בשקט, לא בתוקפנות, אולי עדיין תחת הרושם של מהירות המלחמה ותוצאותיה. ימי התהילה שלנו פצעו פצעים מנטליים עמוקים בקרב הערבים, שקשה לרפאם. הדור שלי והדור המקביל אצל הפלסטינים חיכה לנס, שייחתם הסכם שיהיה טוב לשני הצדדים, ועד היום אין לדעת מתי זה יקרה. לטנגו צריכים שניים, ויצא שפעם זה לא היה מוכן לרקוד ופעם האחר...

בתקופת כהונתי כראש המועצה האזורית שער הנגב הוזמנתי פעמים מספר על ידי השלטונות המקומיים לבקר בעזה בחסותו ובאישורו של צה"ל. לצבאנו היה עניין בשנות השבעים והשמונים לקרב את האוכלוסיות הישראלית והערבית

זו לזו. אחד מן הביקורים שהרשימו אותי התקיים בשכונת ג'בליה בסוף שנות השבעים, שכונה הנחשבת עד היום בסיס חזק לקיצונים האסלאמים ברצועת עזה. ראש מועצת ג'בליה, מסעוד אל-מסעוד, קיבל את פני בחום ולאחר חודשים מספר החזיר לי ביקור בשער הנגב.

מסעוד סיפר לי שיש לו שתי נשים ו-13 ילדים. הוא לקח אותי לבקר ברחובות ג'בליה, הראה לי בתי ספר וגני ילדים, והרבה לדבר על העוני המרוד של האוכלוסייה. התעצבתי לראות עשרות ילדים בלבוש בלוי רצים יחפים ברחובות מלאים חורים והביוב זורם מסביב. שאלתי את המפקד הצבאי האזורי מה ביכולתנו לעשות כדי להקל על המצב העגום הזה. הוספתי מיד הצעה שאנו, בשער הנגב, במקום לאמץ יחידות צבאיות בנגב, כפי שעשינו עד אז, נשלח בעזרת הצבא מחנכים, אחיות, בגדים ותרופות כדי לסייע למסעוד אל-מסעוד בצורה ממשית ולא רק על ידי קיום ביקורים טקסיים. הנושא נותר לדיון במוסדות הממשלתיים אבל נדמה לי שהעניין לא התקדם מאז...

באותו ביקור התוודעתי למנהג הכנסת האורחים של הערבים. היינו משלחת בת 30 חברים. הוגשה לנו ארוחת צהריים שופעת, בעלת מגוון מנות. בכל פעם שהצלחת שלי התרוקנה, מבלי ששמתי לב היא התמלאה במנות חדשות של אורז. חשבנו שהארוחה תימשך כל שעות אחר הצהריים. לבסוף הגיע תורם של הנאומים. באמצע ברכותיי למארחים, נכנס בצורה גסה לאולם שיח' (עד היום אינני יודע למה הוא לא הוזמן לטקס). בצעקות רמות הוא הבהיר, בעזרת חרב בידו, שהעניינים לא יישארו כפי שהם. החלו קריאות ביניים, פרצו

מריבות וחששתי מפני מה שיקרה. המפקד הצבאי הישראלי שישב לצידי הרגיע אותי. הוא הבין ערבית וטען שלפעמים קורים דברים כאלה וזה לגמרי נורמלי. איני יודע אם הדבר הבא קשור או לא למקרה שתיארתי, אבל נודע לי שחודשיים לאחר מכן השייח' הוזה נרצח.

במשך כל שנות חיי בברור חיל אני מהרהר בכך שלטובת שני העמים מוטב היה לו התקיים שלום אמיתי או, לפחות, קשרים סבירים יותר בינינו. בברור חיל עבדו עשרות שנים פועלים ערבים בענפי המשק השונים. הם הגיעו מדי יום מרצועת עזה, תרמו לפיתוח הקיבוץ והאזור, בנו ושיפצו בתי מגורים, עבדו בגידולים חקלאיים וכן כחשמלאים, כשרברבים ועוד. למרות שקיבלו משכורות צנועות הם חיו איתנו בצורה הרמונית ובחן.

לצערי החליפה האלימות את היחסים הטובים בינינו, שהתמידו כל כך הרבה שנים. תמיד דמיינתי לעצמי שלאחר שלב ראשוני די מסובך ביחסים בין ישראלים לבין ערבים, עם או בלי עזרת אחרים הדברים היו יכולים להתפתח להסכם. היו הסכמים, אבל לא השתנה כלום. ישראל חווה בחודשים האחרונים של שנה זו, 2004, דרמה אמיתית. מצד אחד עליה ללמוד לחיות בעולם שבו הטרור יזום הולך ומשתכלל. מצד שני צריך לחכות כדי ליצור אמצעים שיאפשרו לנו לחיות בצורה נורמלית בתוך הלא-נורמלי.

הבעיה היא העתיד. אילו ילדים יגדלו באקלים הנוכחי של שנאה ופחד, שאין רואים את סופו? הספק הגדול נותר בעינינו: אם נחזיר לפלסטינים את כל השטחים שכבשנו ב-1967, במלחמה שהם כמו עלינו, האם זה הפתרון שיביא

לסופו של הטרוריות? מה עוד עלול להתרחש אחרי "תקופת הטרור", שבמסגרתה הקיצונים הדתיים מטיפים למוות כסיסמת החיים?

אני מאמין שהמנהיגות הפלסטינית לא ידעה להגות ולגבש לאורך תקופת חיו של הדור הנוכחי אידיאולוגיה נכונה ומתאימה שמטרתה לבנות בשלבים, בכנות ובצורה הרואית בסיס ליצירת מדינה פלסטינית.

בשנות השלושים שיחק לנו, היהודים, המזל. מנהיגותנו הייתה לא רק יצירתית ושופעת רעיונות בדבר עקרונות בנייתה של מדינה בעתיד, אלא גם ידעה לעמוד מול יריביה שבפנים על ידי צירוף של יכולת חשיבה וגיוס אמצעים חומריים מהעם היהודי. כך הוכחנו לעולם שאפשר למצוא עושר אנושי כאשר הלבבות מאוחדים בשעת האמת.

נכון שהעולם קיבל אותנו, במיוחד אחרי זוועות השואה, למרות שהעולם עצמו אפשר את קיומה בשתיקה ה"נשגבת" של הכס הקדוש ושל אוהבי הקוראן. לצערנו, העולם הערבי לא למד עדיין את השיעור של העם היהודי, שתמך מוסרית וכלכלית בהקמת מדינת ישראל. המדינות הערביות עשירות מאוד, אך לא עזרו בצורה ממשית להקלת תנאי החיים של העם הפלסטיני ולהקמת המדינה הפלסטינית. הן עזרו בכסף, אבל לא תמיד הכסף הזה הגיע למטרות ההומניטריות שאליהן נועד, אלא לכיסי המנהיגות המושחתת.

עבור ישראל כל שטח יש לו ערך וחשיבות היסטוריים. זאת הארץ שהבטיח אלוהים לאברהם אבינו. עם זאת, ביום מן הימים נצטרך להחזיר חלק מהשטחים שנכבשו במלחמת ששת הימים, ויהיה צורך להקים מוסדות לעזרת האוכלוסייה

הפלסטינית, פרויקט שבו יהיה עלינו ועל כל העולם להשתתף. זהו גודל המשימה.

השאלה הגדולה מתייחסת ליום המחר. בימים שאני כותב ספר זה העיר השכנה, שדרות, מרחק חמש דקות מברור חיל, מופגזת כמעט יום-יום על ידי טילי קסאם שמשגרים טרוריסטים פלסטינים. הטילים הללו גורמים לאבידות בנפש ולהרס, לפגיעות בבתים ויוצרים אווירה קשה של חוסר ביטחון ושל אי-ודאות. בלי שום ספק – העתיד אינו נראה מבטיח.

בימים אלה, ערב ראש השנה של שנת תשס"ה, ההרגשה היא של חזרה למצב ששרר לפני עשר שנים, כאשר קיצונים יהודים יצרו אקלים ציבורי שהביא לרציחתו של ראש ממשלתנו יצחק רבין. אנו חיים בתקופה רוויית מתחים, אבל אני מאמין שהשכל הישר ישוב וישתלט עלינו. אני גם מאמין שיום יבוא והפלסטינים יבינו שהם קוברים את ילדיהם באשליה שבתולות בגן העדן יתגמלו אותם על הרציחות שהם מבצעים נגד האוכלוסייה היהודית. ערבים ויהודים ילמדו לחיות שוב ביחד, יחנכו את ילדיהם לעולם שבו ישררו מגוון של דעות ולא טרוריות של מלחמות, שלום אמיתי, ידידות ושלווה. מי שיחיה אז, יראה זאת!